

לשוננו לעם

עורכים: דוד טלשיר, חיים א' כהן, יוסף עופר

מתוך

כרך מט, תשנ"ח

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

רגע של עברית

כל בשליש, כיוול ותכולה

"מי מדד בשעלו מים... וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרָה-הָאָרֶץ (ישעיהו מ, יב). שְׁלִישׁ הוא מידת נפח, כגון שְׁלִישׁ האיפה. **כָּל** (בקמץ גדול!) פירושו 'מִדָּד', ופירושו של הפסוק: מי מדד את עפר הארץ בשְׁלִישׁ? **כָּל** מהשורש **כול**, ומאותו שורש אנחנו מכירים היטב את הפועל **להכיל** - מן העברית העתיקה, ואת השמות החדשים - **תכולה**, **מָכַל** ו**מכולה**. **המכל** מכיל תוכן כלשהו - גז, מים או דלק, וה**מכולה** מכילה מטען. היום אין הפועל **כָּל** בשימוש, אבל פועל אחר, קרוב אליו, חודש בימינו ושימושן רווח: **כָּיַל**. מכשיר מדידה **מכויל** הוא מכשיר שבו לוח המספרים מוצב במקומו הנכון, והמכשיר מראה את הערכים המדויקים. מכיילים את המכשיר לפני שמודדים בו. רק מכשיר מכויל יראה את הערך הנכון.

כָּל בשליש - מדד, ומן המשפחה הזאת **כיוול המכשיר**, **מכל דלק**, ואניית **מכולות**.

על פי רגע של עברית ששודר בקול ישראל

כתבה רות אלמגור־רמון